

Ναυπάκτου Ιερόθεος: «Επιστήμη και Ηθική σε αναφορά με την Τεχνητή Νοημοσύνη»

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

Ο Μητροπολίτης Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιερόθεος προσκλήθηκε να παρευρεθεί στα Εγκαίνια του νέου εργαστηρίου επαυξημένης πραγματικότητας, τεχνητής νοημοσύνης και ψηφιακής ανατομίας «Asclepius» στο Τμήμα Νοσηλευτικής των Επιστημών Υγείας του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, την Τετάρτη 13 Μαρτίου 2024, για να μιλήσει με θέμα «Επιστήμη και Ηθική σε αναφορά με την Τεχνητή Νοημοσύνη».

“Η Εκκλησία δεν αρνείται τα επιτεύγματα των επιστημονικών ερευνών, ούτε τα θεοποιεί, αλλά τα χρησιμοποιεί για τις ανάγκες του ανθρώπου, όπως γίνεται στην ιατρική επιστήμη. Όμως, πρέπει να τίθενται όρια και προϋποθέσεις, ώστε να ωφεληθεί ο κόσμος και κάθε άνθρωπος. Αυτό θα γίνει με την σύνδεση επιστήμης και ηθικής, Βιοηθικής και Τεχνοηθικής, με βάση ειδικούς κανόνες και με την σύνδεση της θεολογίας με την ασκητική. Τότε δεν θα υπάρχει καμιά σύγκρουση”,

είπε μεταξύ άλλων στην ομιλία του ο Σεβασμιώτατος.

Προηγήθηκε αγιασμός του Εργαστηρίου από τον Σεβασμιώτατο **Μητροπολίτη Μάνης** κ. Χρυσόστομο, χαιρετισμοί από τον υπουργό Υγείας κ. **Άδωνη Γεωργιάδη**, τον Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών καθηγητή **Γεράσιμο Σιάσο**, τον Διευθυντή Δωρεών του Ιδρύματος Σταύρο Νιάρχο κ. Αλέξανδρο Καμπούρογλου, τον κοσμήτορα της Σχολής Επιστημών Υγείας καθηγητή Εμμανουήλ Πικουλή, τον Διευθυντή του Εργαστηρίου Ανατομίας-Ιστολογίας-Εμβρυολογίας, καθηγητή Θεόδωρο Μαριόλη-Σαψάκο και τον Θεοφιλέστατο Επίσκοπο Ρωγών κ. Φιλόθεο, βοηθό Επίσκοπο της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών και εκπρόσωπο του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερωνύμου, καθώς επίσης από εκπροσώπους του Υπουργείου Παιδείας και του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Στην συνέχεια, ακολούθησε η κεντρική ομιλία από τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη

Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεο με θέμα «Επιστήμη και Ηθική σε αναφορά με την Τεχνητή Νοημοσύνη» ενώπιον του Πρυτάνεως του Πανεπιστημίου, των Αντιπρυτάνεων, των Κοσμητόρων, των Προέδρων των Τμημάτων, των εκπροσώπων των Υπουργείων Υγείας, Παιδείας και Εθνικής Άμυνας, των καθηγητών και των φοιτητών.

Ο Σεβασμιώτατος στην εισήγησή του με θέμα «Επιστήμη και Ηθική» στην αρχή έδωσε την ερμηνεία των όρων επιστήμη και ηθική που είναι απαραίτητο στην επεξεργασία ενός θέματος.

Στην συνέχεια ανέπτυξε το θέμα της διαχρονικής ιστορίας της επιστήμης και της ηθικής, αφού ο άνθρωπος προσπαθούσε να βρη απαντήσεις για τα όντα που υπάρχουν στον κόσμο και τον δημιουργό τους.

Τόνισε ότι η αρχαία φιλοσοφία, ιδιαιτέρως ο Αριστοτέλης συνέδεσε την πρώτη φιλοσοφία-μεταφυσική με τα φυσικά και την ηθική. Όμως, οι Πατέρες του 4ου αιώνας μ.Χ. διέσπασαν την ενότητα μεταξύ φιλοσοφίας και επιστήμης και έτσι χρησιμοποίησαν διπλή μεθοδολογία γνώσης. Υπεστήριξαν ότι υπάρχει διαφορά μεταξύ φιλοσοφίας και θεολογίας και ότι με άλλο τρόπο αντιμετωπίζεται η θεολογία και με άλλο τρόπο αντιμετωπίζεται η επιστήμη, γι'αυτό δεν έφθασαν στην σύγκρουση μεταξύ επιστήμης και θεολογίας.

Αυτό δεν το έκανε η σχολαστική θεολογία της Δύσεως η οποία ταύτιζε την μεταφυσική με την θεολογία και την ηθική με αποτέλεσμα με τον Διαφωτισμό να γίνει σύγκρουση μεταξύ θεολογίας και επιστήμης και στην συνέχεια να απορριφθή η μεταφυσική και να αναπτυχθή από μόνη της η επιστήμη.

Έπειτα, αναφέρθηκε στην **Βιοηθική και την Τεχνηθική**. Είπε ότι αφού η επιστήμη αποδεσμεύτηκε από την φιλοσοφία και την θεολογία έπρεπε να συνδεθεί με τις ανθρωπιστικές επιστήμες και έτσι αναπτύχθηκε η Βιοηθική. Στην εποχή μας που αναπτύσσεται η Τεχνητή Νοημοσύνη, η Νανοτεχνολογία, η Ρομποτική κ.λ.π είναι απαραίτητη η Τεχνηθική. Έτσι οι σύγχρονες ανακαλύψεις πρέπει να συντελέσουν στην ωφέλεια των ανθρώπων και όχι στην υποδούλωσή τους σε σύγχρονες δουλείες.

Ο Σεβασμιώτατος κατέληξε ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία δεν αρνείται τα επιτεύματα των επιστημονικών ερευνών, ούτε τα θεοποιεί, αλλά τα χρησιμοποιεί για τις ανάγκες των ανθρώπων αρκεί να τεθούν ειδικοί κανόνες με την σύνδεση της επιστήμης με την ηθική, την βιοηθική, και την τεχνηθική.

Στην συνέχεια έγινε επίδοση τιμητικής πλακέτας σε επίτιμους και ομότιμους καθηγητές της Νοσηλευτικής.

Ολόκληρη η ομιλία του Μητροπολίτη Ναυπάκτου

Ὁ τίτλος τοῦ θέματος πού μοῦ δόθηκε νά ἀναπτύξω στήν παροῦσα σημαντική ἐκδήλωση «Ἐπιστήμη καί Βιοηθική σέ ἀναφορά μέ τήν Τεχνητή Νοημοσύνη» ἐπισημαίνει δύο μεγέθη πού φαίνονται ὅτι διαφέρουν μεταξύ τους, ἀλλά, ὅμως, πρέπει νά συνυπάρξουν. Θά κάνω μιά σύντομη ἀναφορά στό θέμα αὐτό πού ἔχει ἐπίκαιρες ἐπισημάνσεις στήν ἐποχή μας, μέ τά μεγάλα ἐπιστημονικά ἐπιτεύγματα τῆς ψηφιακῆς τεχνολογίας καί τῆς «Τεχνητῆς Νοημοσύνης».

1. Ἡ ὁρολογία

Κατ' ἀρχήν πρέπει νά δώσω μερικά στοιχεῖα γιά τήν ὁρολογία ἐπιστήμη καί ἠθική, κατά τόν λόγο τοῦ Ἀντισθένη «ἀρχή σοφίας ὀνομάτων ἐπίσκεψις».

Ἡ λέξη ἐπιστήμη προέρχεται ἀπό τό «ἐπίστασθαι τι καλῶς, ἔχειν ἀκριβῆ γνῶσιν» ἐνός ἢ πολλῶν πραγμάτων (Liddel-Scott) καί ἐπιστήμων εἶναι αὐτός πού ἔχει γνώση ἐνός ἢ πολλῶν πραγμάτων.

Ἡ λέξη ἠθική προέρχεται ἀπό τό ἔθος καί τό ἥθος, πού δηλώνει «τό σύστημα κανόνων συμπεριφορᾶς μιᾶς κοινωνίας» καί κατὰ τήν φιλοσοφία εἶναι ὁ κλάδος ἐκεῖνος πού πραγματεύεται ζητήματα σχετικά μέ τήν διάκριση τοῦ ἀγαθοῦ καί τοῦ κακοῦ» (Γ. Μπαμπινιώτη, Λεξικόν).

Ἀπό τούς ὁρισμούς αὐτούς φαίνεται ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἀσχολεῖται μέ τήν γνώση τῶν ὄντων, διερευνᾷ τά ὄντα καί τά μυστήρια τοῦ σύμπαντος, καί ἡ ἠθική, πού εἶναι μιᾶ ἀνθρωπιστική ἐπιστήμη, καθορίζει τόν τρόπο τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων πού θά συντελέσει στήν ὠφέλεια τῶν ἀνθρώπων καί τῆς κοινωνίας, καί ὄχι σέ βάρος τους, κατὰ τό ρητό «ὠφελέειν μᾶλλον ἢ βλάπτειν».

2. Ἡ διαχρονική ἱστορία τῆς ἐπιστήμης καί τῆς ἠθικῆς

Ἀπό τήν ἀρχαιότητα ὁ ἄνθρωπος ἀναζητοῦσε νά βρῇ ἀπαντήσεις γιά τά ὄντα καί τό ἀνώτατο Ὄν. Ἔβλεπε τόν κόσμο καί ὅλα τά ὄντα, ἀντιμετώπιζε τά λεγόμενα κοσμολογικά ἐρωτήματα, τί εἶναι κόσμος, ποιά εἶναι ἡ δομή του, πῶς δημιουργήθηκε. Στήν συνέχεια ὁ ἄνθρωπος ἀναγόταν στά ὄντολογικά ἐρωτήματα, ποιά εἶναι αὐτό τό ἀνώτατο Ὄν πού δημιούργησε τά ὄντα. Καί κατόπιν προχωροῦσε στό ἀνθρωπολογικό ἐρώτημα ποιά εἶναι ἡ σχέση μεταξύ τοῦ ὄντος, τῶν ὄντων καί τοῦ ἀνθρώπου.

Εἶναι εὐνόητον ὅτι μέσα στήν προοπτική αὐτήν ἦταν ἐνωμένα ἡ φιλοσοφία, ἡ ἐπιστήμη καί ἡ ἠθική. Αὐτό τό βλέπουμε ἔντονα στήν προσωκρατική φιλοσοφία, τήν μεταφυσική φιλοσοφία, τήν στωική φιλοσοφία, τόν νεοπλατωνισμό καί σέ ἄλλα φιλοσοφικά ρεύματα, τό καθένα ἀνάλογα μέ τίς θεωρίες τῶν ἀρχηγῶν του.

Θά παρακάμψω τίς διάφορες ἄλλες φιλοσοφικές θεωρίες γιά τήν ἐπιστήμη καί τήν ἠθική καί θά περιορισθῶ στόν Ἀριστοτέλη.

Ὁ Ἀριστοτέλης ἔγραψε ἓνα σύγγραμμα πού τιτλοφορεῖται «τά φυσικά», στό ὁποῖο ἀναλύει τά περί αἰσθήσεως καί αἰσθητῶν, περί μνήμης καί ἀναμνήσεως, περί ζωῆς καί θανάτου. Ἐπίσης, ἔγραψε καί ἓνα ἄλλο σύγγραμμα πού ὀνόμασε ὡς «πρώτη φιλοσοφία», τό ὁποῖο ἀργότερα ὀνομάσθηκε «μεταφυσικά», διότι δημοσιεύθηκε μετά ἀπό τά «φυσικά», ἀπό τόν Ἀνδρόνικο τόν Ρόδιο τόν 1ο αἰῶνα π.Χ.,. Πρόκειται γιά τό ἔργο πού ἀσχολεῖται μέ τό ἀνώτατο ὄν, ἀπό τό ὁποῖο προέρχονται τά ὄντα, δηλαδή μέ τό πρῶτο κινοῦν ἀκίνητον. Ἐπίσης, μεταξύ τῶν ἄλλων ἔργων τοῦ ἔγραψε τά Ἠθικά Νικομάχεια, Ἠθικά Μεγάλα, Ἠθικά Εὐδήμεια, περί Ἀρετῶν καί κακιῶν. Ἡ ἠθική συνδέεται μέ τήν φυσική, ἀφοῦ ὅλα μέσα στήν φύση ἐξυπηρετοῦν ἓναν σκοπό καί φθάνουν στό δικό τους ἀγαθό.

Ἔτσι, κατά τόν μεγάλο Σταγειρίτη φιλόσοφο, τόν Ἀριστοτέλη, ἡ πρώτη φιλοσοφία-μεταφυσική, συνδέεται μέ τά φυσικά καί τήν ἠθική. Μάλιστα δέ, κατά τόν Ἀριστοτέλη ἡ ἐπιστημονική γνώση εἶναι ἡ γνώση τῶν αἰτίων πού εἶναι κατ' ἀνάγκην ἀληθινή, εἶναι ἡ ἀποδεκτή, συλλογική γνώση καί ἔχει ὄντολογικό περιεχόμενο.

Οἱ Πατέρες τοῦ 4ου αἰῶνος, ὅπως ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης, ἔκαναν μιά πνευματική ἐπανάσταση στήν ἐποχή τους. Ἐπειδή μελέτησαν τήν ἀρχαία ἐλληνική φιλοσοφία καί εἶδαν τήν

ένότητα μεταξύ φιλοσοφίας, έπιστήμης και ήθικης, έκαναν μιά διάσπαση στην ένότητα αυτή μεταξύ τών τριών αυτών, ήτοι φιλοσοφίας, έπιστήμης, ήθικης. Διαχώρισαν την θεολογία από την φιλοσοφία και την φιλοσοφία από την έπιστήμη. Είπαν ότι ή θεολογία είναι ή αποκάλυψη του Θεού στον άνθρωπο, ή φιλοσοφία συνδέεται μέ τον στοχασμό και την φαντασία και ή έπιστήμη μέ την έρευνα του περιβάλλοντος.

Έτσι, καθιέρωσαν την διπλή μεθοδολογία γνώσης, ότι δηλαδή μέ την λογική και την διερεύνηση του κόσμου που μάς περιβάλλει μελετούμε τά όντα και αναπτύσσεται ή έπιστήμη, αλλά μέ τον νοϋ (νοερά ενέργεια) αναζητούμε τον Θεό. Έπειτα, ή ήθική δέν είναι μιά έξωτερική αντιμετώπιση τών πραγμάτων, μιά διάκριση μεταξύ καλού και κακού, αλλά είναι ή άσκητική, ως μέθοδος γνώσεως του Θεού, ως μέθεξη της καθαρτικής, φωτιστικής και θεοποιοϋ ενεργείας του Θεού, και μέσα από αυτήν την προοπτική αντιμετωπίζεται τό περιβάλλον στο όποιο ζή ο άνθρωπος.

Μέ τον τρόπο αυτόν δέν έφθασαν σέ σύγκρουση μεταξύ έπιστήμης και θεολογίας.

Αυτό έχει μεγάλη σημασία διότι, δυστυχώς, στον δυτικό Μεσαίωνα, μέ την σχολαστική θεολογία, ταύτιζαν την φιλοσοφία, την θεολογία και την ήθική. Σύμφωνα μέ τον Πλάτωνα όλος ο κόσμος είναι αντίγραφο τών ιδεών του Θεού, κατά δέ τον Άριστοτέλη υπάρχει ο ποιητικός νοϋς και ο παθητικός νοϋς. Έτσι, έξαρτώνται απόλυτα τά όντα μέ τό Όν, τό όποιο Όν, δέν μπορεί νά αποδειχθί ότι υπάρχει μέ τό πείραμα.

Αυτό έχει ως συνέπεια ότι όταν ανακαλύφθηκαν οι έπιστήμες μέ την παρατήρηση και τό πείραμα κατά τον Διαφωτισμό-νεωτερικότητα, και διαπίστωσαν ότι δέν μπορεί ο κόσμος νά είναι αντίγραφο του κόσμου τών ιδεών, και υπάρχει μιά στεθερότητα μεταξύ του κόσμου τών ιδεών και τών όντων, οϋτε ο θεός της μεταφυσικής μπορούσε νά αποδειχθί ότι υπάρχει, όχι μόνον απέρριψαν την μεταφυσική και τον θεό της, αλλά έφθασαν και σέ σύγκρουση μεταξύ θεολογίας και έπιστήμης.

Έτσι, ή έπιστήμη προχώρησε από μόνη της τον δρόμο της γνώσης τών όντων και τών μυστικών της κτίσης μέ τό πείραμα, την έρευνα, την παρατήρηση. Γι' αυτό ανακαλύπτονται νέα μυστήρια στην κτίση, από τά όποια προέρχονται τά νέα έπιστημονικά δεδομένα.

Τό πρόβλημα, όμως παραμένει στο έξής θέμα. Άφοϋ στην Εϋρώπη μέ την νεωτερικότητα ή έπιστήμη αποδεσμεύθηκε από την μεταφυσική φιλοσοφία δέν πρέπει νά παραμείνη ανεξέλεγκτη, αλλά είναι ανάγκη νά συνδεθί μέ τίς

άνθρωπιστικές έπιστῆμες. Μέ τήν προοπτική αὐτήν ἀναπτύχθηκε ἡ έπιστήμη τῆς Βιοηθικῆς.

3. Βιοηθική καί Τεχνοηθική

Ἡ ἀνθρωπότητα πέρασε πολλές ἐπαναστάσεις στόν τρόπο τῆς χρήσεως τοῦ κόσμου πού μάς περιβάλλει. Κατ' ἀρχάς ἀπό τήν ἀγροτική κοινωνία πέρασε στήν βιομηχανική κοινωνία, μέ τήν λεγόμενη βιομηχανική ἐπανάσταση. Στήν συνέχεια πέρασε στόν αἰώνα τῆς βιοτεχνολογίας, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται (μέ τήν Συνθήκη τῆς Βιοποικιλότητας τό 1992) ὡς κάθε τεχνολογική ἐφαρμογή πού χρησιμοποιεῖ βιολογικά συστήματα, ζωντανούς ὀργανισμούς ἢ συστατικά τους, γιά νά παράγῃ ἢ νά τροποποιῇ προϊόντα ἢ διαδικασίες γιά συγκεκριμένη χρήση. Καί στήν ἐποχή μας ἀναπτύχθηκε ἡ ψηφιακή τεχνολογία πού συνδέεται μέ τόν «ψηφιακό μετασχηματισμό» τῆς κοινωνίας μας καί τήν τεχνητή νοημοσύνη.

Πρέπει νά σημειωθῇ ὅτι ἡ ἐπανάσταση πού ἔφερε «ἡ μοριακή βιολογία» καί «ἡ γενετική μηχανική» δημιούργησε τήν ἀνάγκη ἀναπτύξεως μιᾶς ἐπιστήμης πού χαρακτηρίσθηκε ὡς «Βιοηθική», ἡ ὁποία προσπάθησε νά θέσῃ μερικούς φραγμούς καί μερικά ὅρια γιά νά ἀντιμετωπισθῇ ἡ ἔκρηξη τῆς βιοτεχνολογίας μέ πιθανές ἀνεξέλεγκτες συνέπειες, εἰδικά στά χέρια ὑπερφίαλων ἀνθρώπων.

Ὁ ὅρος Βιοηθική τέθηκε τό 1971 ἀπό τόν Βάν Πότερ καί ἡ ἔναρξη τῆς Βιοηθικῆς ὡς ἐπιστήμης ἔγινε τό 1974 στήν πόλη Εσάϊλομαρ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὅταν σέ μιά συνάντηση βιολόγων διαπιστώθηκε ὅτι μέ τό ἀνασυνδυασμένο DNA καί τίς δυνατότητες τῆς νέας τεχνολογίας οἱ ἐπιστήμονες ἀποκτοῦσαν μιά μορφή ἐξουσίας πάνω στήν ζωή τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν χειρισμό τῶν γονιδίων. Ἔτσι, ἀποφασίσθηκε νά δημιουργηθοῦν Ἐπιτροπές Βιοηθικῆς καί δεοντολογίας «γιά τήν ἐξέταση βιολογικῶν θεμάτων μέ ἠθικές προεκτάσεις, νά σταματήσουν ὅλες οἱ ἔρευνες στήν γενετική τεχνολογία γιά δύο χρόνια, γιά νά ἐκτιμηθοῦν οἱ κίνδυνοι, οἱ συνθῆκες πειραματισμοῦ καί οἱ ἐπιπτώσεις» (Σταμάτης Ἀλαχιώτης).

Ἡ ἀνάπτυξη αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Βιοηθικῆς εἶχε θετικά ἀποτελέσματα, ὥστε οἱ ἔρευνες στό ἀνθρώπινο γονιδίωμα νά βοηθήσουν καί ὄχι νά βλάψουν τόν ἄνθρωπο.

Ὁ καθηγητής τῆς Γενετικῆς στό Πανεπιστήμιο Πατρῶν Σταμάτης Ἀλαχιώτης, ἥδη ἀπό τό ἔτος 2004, στό βιβλίο του «Βιοηθική, ἀναφορά στούς γενετικούς καί τεχνολογικούς νεωτερισμούς», στό τέταρτο κεφάλαιο ἀναπτύσσει τό θέμα «ἡ ἠθική τῶν νέων τεχνολογιῶν».

Στήν ἀρχή παρατηρεῖ ὅτι «ἀπό τόν κίνδυνο τοῦ πυρηνικοῦ ὀλοκαυτώματος

περνάμε ταχύτατα μέσα από τό νέο δρόμο τής Μικροηλεκτρονικής στην Τεχνητή Νοημοσύνη-Ύπερνοημοσύνη, στη Νανοτεχνολογία, τή Ρομποτική και τις αφάνταστες εφαρμογές τους στη ζωή μας, στο μέλλον μας».

Στην συνέχεια θέτει δύο βασικά έρωτήματα. Τό ένα: «Ή Νανοτεχνολογία ως υπόσχεση και ως κίνδυνος;» Και τό άλλο «ή τεχνητή νοημοσύνη (ύπερνοημοσύνη) θά βελτιώσει τόν κόσμο μας;».

Όλα αυτά ό καθηγητής Σταμάτης Αλαχιώτης τά βλέπει μέσα από τό «δίλημμα τοῦ δυϊσμοῦ», «τήν διαλεκτική σχέση τοῦ ἐπιστημονικοῦ και τοῦ ήθικοῦ», ότι όλα μποροῦν νά ωφελοῦν και όλα μποροῦν νά βλάπτουν από τήν καλή ή τήν κακή χρήση τῶν πραγμάτων και τής ἀναπτύξεως τής ἐπιστήμης.

Αποδέχεται τήν ἄποψη τοῦ Τζίν Μπέρναντ ότι «ό,τι δέν εἶναι ἐπιστημονικό δέν εἶναι οὔτε ήθικό και πώς ό,τι εἶναι ἐπιστημονικό δέν εἶναι κατ' ἀνάγκη ήθικό». Και γράφει: «Ή βιοηθική προσέγγιση εἶναι μιά κοπιώδης προσπάθεια πού περνά από τήν ἐπιστήμη στην τεχνολογία, ἀξιοποιώντας και τή φιλοσοφία, τή θεολογία, τή νομική, τή πολιτική και φθάνει στά σχολεῖα, στό Πανεπιστήμιο και στην κοινωνία, γιά νά ἐπιδοκιμασθεῖ ή νά ἀποδοκιμασθεῖ. Γι' αυτό ή ήθική τής Βιολογίας ή ή ήθική τής Ίατρικῆς (τῆς Βιοϊατρικῆς), ή ήθική τής Βιοτεχνολογίας, ή ήθική τής τεχνολογίας γενικότερα δέν ἀνήκουν μόνον στους ἐπιστήμονες και στους τεχνολόγους, οὔτε μόνο στους θεολόγους, στους φιλοσόφους, στους κοινωνιολόγους, στους νομικούς ή στους πολιτικούς. Ή βιοηθική εἶναι υπόθεση όλων και μεγαλύτερη εὐθύνη ἐκείνων πού ἀντιλαμβάνονται ὀρισμένα πράγματα, τά ὁποῖα ἔχουν τήν ὑποχρέωση νά μεταλαμπαδέψουν στους ἄλλους πού δέν γνωρίζουν». Ἐπομένως, «ή γνώση εἶναι ήθική όταν ὠφελεῖ τό σύνολο».

Όλες οἱ σύγχρονες ἀνακαλύψεις εἶναι εὐθύνη όλων μας νά συντελέσουν στην ὠφέλεια τῶν ἀνθρώπων και ὅχι στην ὑποδούλωσή τους σέ σύγχρονες δουλεῖες. Ὁ Εριχ Φρόμ ἔχει πῆ μέ ἐνάργεια: «Ὁ κίνδυνος στό παρελθόν ἦταν μήπως οἱ ἄνθρωποι γίνουν δοῦλοι. Ὁ κίνδυνος στό μέλλον θά εἶναι μήπως οἱ ἄνθρωποι γίνουν ρομπότ», νά χάσουν τήν ἀνθρωπότητά τους. Ἐπαφίεται σέ όλους μας νά χρησιμοποιοῦμε τά σύγχρονα ἐπιτεύγματα, γιά τό καλό μας, ὅπως γίνεται στην προκειμένη περίπτωση, χωρίς νά γινόμαστε δοῦλοι.

Ὁ Ὑπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Κυριάκος Πιερρακάκης, παλαιότερα ὡς Ὑπουργός Ἐπικρατείας και Ψηφιακῆς Διακυβέρνησης εἶχε τονίσει μέ ἀκριβολογία: «Ή τεχνολογία εἶναι τό μέσο, δέν εἶναι αὐτοσκοπός, και ὡς τέτοιο χρησιμοποιεῖται μέ τόν τρόπο, τήν ἔννοια και τόν σκοπό πού κάθε φορά ἐμεῖς ὀρίζουμε. Σέ κάθε μορφή και λειτουργία της, ή τεχνολογία διαθέτει θετικές πτυχές, πού πρέπει νά μποροῦμε νά διαχειριζόμαστε». Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νά

παραμείνη άνθρωπος πού θά χειρίζεται τά ρομπότ, καί τά ρομπότ νά παραμείνουν ρομπότ στήν χρήση τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτό εἶναι τό μέτρον ἀντιμετωπίσεως τῶν πραγμάτων.

Ἐπομένως, στήν νέα ψηφιακή τεχνολογική ἐπανάσταση εἶναι ἀνάγκη νά ἀναπτυχθῇ μιᾷ ἄλλῃ ἠθική, ἡ λεγομένη Τεχνηθική, ἡ ὁποία νά βάλῃ τά ὅρια μεταξύ τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης καί τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἀρχῶν. Πρέπει νά γίνη, ὅπως ἔχει παρατηρηθῇ, «ἡ ἐναρμόνιση τῆς Τ Ν μέ καλούς στόχους καί γιά τόν ἀνθρωποκεντρισμό τῶν συστημάτων», δηλαδή «ὁ στόχος κάθε ὑπολογιστικοῦ συστήματος πρέπει νά ὑπηρετεῖ τόν ἄνθρωπο... ὅ,τι ὑπονομεύει τήν ἀνθρώπινη ζωή καί ἐλευθερία πρέπει νά καταδικάζεται καί νά ἀποτρέπεται. Εἶναι πολύ σημαντικό νά ἐναρμονίσουμε τήν Τ Ν μέ τήν ἠθική μας, μέ τίς δικές μας ἀξίες καί ἀρχές, μέ τούς δικούς μας στόχους. Νά τήν ἐκπαιδεύσουμε, δηλαδή, μέ ἠθικές ἀξίες καί ἀρχές... Ἡ Τ Ν θά παραμείνῃ γιά πάντα ἕνας “ἔξυπνος παπαγάλος”. Πρέπει νά εἴμαστε διαρκῶς σέ ἐγρήγορση, γιατί τά δεδομένα καί οἱ ἀξίες μέ τά ὁποῖα ἐκπαιδεύουμε τόν παπαγάλο ἔχουν κρίσιμη σημασία».

Συμπερασματική σκέψη

Ἦδη προηγουμένως ἀνέφερα τό πῶς ἀντιμετώπισαν τά θέματα αὐτά οἱ Πατέρες τοῦ 4ου αἰῶνος μ.Χ. Αὐτό δείχνει καί τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο ἀντιμετωπίζει καί σήμερα ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τά σύγχρονα ἐπιτεύγματα τῆς ἐπιστήμης τῆς μοριακῆς βιολογίας, τῆς γενετικῆς μηχανικῆς καί τῆς ψηφιακῆς τεχνολογίας, «Τεχνητῆς Νοημοσύνης».

Ἐξακολουθεῖ νά κάνῃ τήν διάκριση μεταξύ τῶν δύο μεθοδολογιῶν, ἥτοι ἄλλη εἶναι ἡ μέθοδος γνώσεως τῆς φύσεως πού γίνεται μέ τήν διάνοια, καί ἄλλη εἶναι ἡ μέθοδος γνώσεως τοῦ Θεοῦ πού εἶναι ὁ νοῦς, γι’ αὐτό καί δέν συγκρούονται ἡ ἐπιστήμη μέ τήν θεολογία.

Ἐπίσης, ἡ Ἐκκλησία δέν ἀρνεῖται τά ἐπιτεύγματα τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν, οὔτε τά θεοποιεῖ, ἀλλά τά χρησιμοποιεῖ γιά τίς ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου, ὅπως γίνεται στήν ἱατρική ἐπιστήμη. Ὅμως, πρέπει νά τίθενται ὅρια καί προϋποθέσεις, ὥστε νά ὠφεληθῇ ὁ κόσμος καί κάθε ἄνθρωπος. Αὐτό θά γίνη μέ τήν σύνδεση ἐπιστήμης καί ἠθικῆς, Βιοηθικῆς καί Τεχνηθικῆς, μέ βάση εἰδικούς κανόνες καί μέ τήν σύνδεση τῆς θεολογίας μέ τήν ἀσκητική. Τότε δέν θά ὑπάρχει καμμιά σύγκρουση.

Περὶσσότερες φωτογραφίες [**ΕΔΩ**](#)